

TÜRKİYE’DE SOSYAL GÜVENLİK ALANINDA MESLEKİ EĞİTİM VE DÜZCE ÜNİVERSİTESİ’NİN ROLÜ

Alaettin İMAMOĞLU*
Muzaffer ÇABUKOĞLU**

ÖZET

Türkiye’de faaliyet gösteren sosyal güvenlik kurumları 2006 yılında Sosyal Güvenlik Kurumu(SGK) çatısı altında birleştirilmiştir. Bu reformla, sosyal güvenlik alanında mevzuat ve uygulama birliği oluşturulmaya başlanmıştır. Reformdan önce, hizmet akdi ile çalışanlar için Sosyal Sigortalar Kurumu, devlet memurları için Emekli Sandığı ve kendi hesabına çalışanlar için Bağ-Kur olmak üzere üç ayrı kurum bulunmaktaydı. Üç farklı kurumda çalışan personel, SGK’nın kurulması ile birlikte, her üç kurumdaki sosyal güvenlik işlemlerini öğrenmek zorunda kalmıştır. Sosyal güvenlik alanında yaşanan bu gelişmeler, hem kamu sektöründe hem özel sektörde, bilgi ve beceriye sahip meslek elemanlarına olan ihtiyacı artırmıştır. Bu ihtiyaç kamu sektöründe hizmet içi eğitimlerle, özel sektörde ise sertifika kursları ile karşılanmaya çalışılmakta, ancak bu eğitimler yeterli olmamaktadır. Türkiye’de sosyal güvenlik alanında akademik mesleki eğitim, Düzce Üniversitesi Düzce Meslek Yüksekokulu Sosyal Güvenlik Programı’nda 2009 güz döneminde başlamıştır. Türkiye’nin ilk ve tek Sosyal Güvenlik Programı’nda sosyal güvenlik işlemlerini bilgi ve beceri düzeyinde bilen meslek elemanları yetiştirilmektedir. Mezun olan öğrenciler “sosyal güvenlik meslek elemanı” unvanı alacaklardır. Sosyal güvenlik meslek elemanları, hem kamu kurum ve kuruluşlarında hem de özel sektör işletmelerinde ara eleman olarak görev alabileceklerdir. Düzce Üniversitesi Türkiye’de sosyal güvenlik alanında nitelikli eğitim ihtiyacını karşılamada öncü rol oynamaktadır. Ayrıca Düzce Üniversitesi gelecek yıllarda Türkiye’nin sosyal güvenlik sorunlarının bilimsel düzeyde araştırıldığı, çözüm önerilerinin ve tekniklerinin geliştirildiği bir merkez olmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Sosyal Güvenlik, Sosyal Güvenlikte Mesleki Eğitim

ABSTRACT

An important reform was made in the social security field in Turkey in 2006 and all the Social Security Institutions operating in the country were united under the roof of the Social Security Institute (SSI). Thus, a union of legislation and practice was achieved in this field with this reform. The Social Insurance Institution giving service to employees, Emekli Sandığı to civil servants and Bag-Kur to the self-employed were all separate institutions working under a General Conditions of Service Contract until then. With the establishment of SSI, all the staff members working in those three institutions have felt that they have to learn all about the social security operations. All those developments experienced in the field of social security have increased the need to have professionals having specific skills and knowledge both in the public sector and the private sector. This need has been met with in-service training in the public sector and with the certification courses in the private sector, but again this training itself is not satisfactory enough.

* Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

**Öğretim Görevlisi, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

An academic vocational training in the field of social security in Turkey began in the Social Security Program in Düzce Vocational School, Düzce University in the Fall semester of 2009. In this very first and the only Social Security Program in the country, professionals are trained to know all the necessary social security procedures at a certain level required to have enough information and skills. The students who graduate from this program will take the title of professional staff in the social security field and will be able to act as interim staff both in the public and private sector enterprises. Thus, Duzce University plays a leading role in meeting the qualified training need in the social security field in Turkey. In addition to that, the University of Duzce will always be able to give contribution to the works heading on the way towards becoming a research center at which necessary technics are investigated at a scientific level and then possible suggestions are made for the solution of the social security problems in Turkey.

Key Words: Turkey, Social Security, Vocational Education in Social Security

1. GİRİŞ

Türkiye’de sosyal güvenlik alanında mesleki eğitimin amacı, sosyal güvenlik işlemleri ve uygulamalarında yeterli bilgi ve beceriye sahip meslek elemanlarının yetiştirilerek kamu kurumlarında ya da özel sektörde uzman ve ara eleman olarak istihdam edilmelerini sağlamaktır. Sosyal güvenlik alanında mesleki eğitimin gerekliliği, nicelik ve niteliği incelenmeden önce, sosyal güvenlik ve mesleki eğitim kavramını, Türkiye’de 2006 yılında başlayan Sosyal Güvenlik Reformunu ana hatları ile gözden geçirmekte yarar vardır.

2. SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN YENİDEN YAPILANMASI

2.1. Sosyal Güvenlik Kavramının Açılımı

Fertlerin istekleri ve iradeleri dışında uğrayacakları tehlikelerin zararlarından kurtarılma garantisi olarak tarif edilen sosyal güvenlik, tehlike meydana gelmeden önce bu garantinin varlığına dayalı soyut bir tatmin duygusunu, tehlike meydana geldikten sonra ise tehlikenin zararlarını ortadan kaldırmaya yönelik somut tedbirler bütünü olarak ortaya çıkmaktadır(1). Bir başka açıdan sosyal güvenlik herhangi bir sosyal risk yüzünden muhtelif geliri veya kazancı azalmış kişilerin, başkalarının yardımına gerek kalmaksızın, yaşama ve geçinme ihtiyaçlarını karşılayan bir ekonomik güvence sistemidir(2). Sosyal güvenliğin asıl işlevi hastalık, işsizlik, yaşlılık gibi çeşitli sosyal risklerin yol açtığı gelir kayıplarına ve(ya) çocuk yetiştirmek, kira masrafları gibi gider artışlarına karşı telâfi edici sosyal yardım ve destekler sunmaktır.

(1) Yusuf Alper, Türkiye’de Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigortalar(SSK), Bursa:Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayınları, 1997, s.4.

(2) Ali Seyyar, Sosyal Güvenlik Terimleri, İstanbul:Papatya Yayınları, 2005, s.263.

(3)Ali Seyyar, İnsan ve Toplum Bilimleri Terimleri(Ansiklopedik Sosyal Bilimler Sözlüğü), Sakarya: Değişim Yayınları, 2007, s.655.

2.2. Sosyal Güvenlik Sisteminde Reform

Mesleki eğitim ise, bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tecrübeyi elde edebilmek ve o dalda başarılı olabilmek için, belirli bir programa bağlı olarak, çoğu kez iş başında uygulamalı olarak, ustalık yeterliliğine sahip ve(ya) iş pedagojisi eğitimi görmüş usta eğitimciler tarafından düzenli bir biçimde verilen eğitimdir(3).

Türkiye’de 2009 yılına kadar, sosyal güvenlik alanında mesleki eğitimler ilgili kurumların hizmet içi eğitimi ile yapılmaya çalışılmıştır. 16.05.2006 tarih 5502 sayılı “Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu” ile Türkiye’de faaliyette olan Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur Sosyal Güvenlik Kurumu adı altında birleştirilerek tek kurum haline getirilmiştir.

3. SOSYAL GÜVENLİK EĞİTİMİNİN GEREKÇELERİ

Sosyal Güvenlik Kurumu(SGK) ile başlayan süreç, Türkiye’de sosyal güvenlik alanında hem özel sektörde hem de kamu sektöründe işgören ve işveren ayrımı olmaksızın önemli değişiklikler getirmiştir. Daha önce, sadece Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur hakkında bilgi ve donanımına sahip personel, 2006 yılında SGK’nun kurulması ile birlikte, her üç kurumdaki sosyal güvenlik işlemlerini öğrenmek ve bilmek durumunda kalmıştır. Sosyal güvenlik sisteminde başlayan bu süreç, sosyal güvenlik alanında bilgi ve beceriye sahip meslek elemanlarına olan ihtiyacı önemli ölçüde artırmıştır. SGK belli dönemlerde hizmet içi eğitim uygulamaları yapmakla birlikte, kurumun çalışan memurlarının tamamına yakınının sosyal güvenlik alanı dışından eğitim alan personel olması nedeniyle, çalışan personelin motivasyonu yetersiz olmakta, kurum hem maddi hem de zaman yönünden önemli kayıplara uğramaktadır. Diğer yandan, SGK’ da çalışan ve farklı alanlarda eğitim alan memurların, kurumu geçici bir işyeri olarak görmeleri, mesleki açıdan yeterli düzeye gelmeden, kendi alanlarında iş bulur bulmaz diğer kamu kurumlarına transfer olmaları, SGK açısından aşılması gereken önemli bir sorundur. Ayrıca Türkiye’de İçişleri, Maliye, Sağlık ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın kendi hizmet alanları ile ilgili eğitim kurumları bulunmasına karşın, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın hizmet alanları ile ilgili eğitim ve öğretim kurumu bulunmamaktadır. Oysa sosyal güvenlik 73 milyon Türkiye Cumhuriyeti vatandaşını ilgilendirmekte olup, oldukça geniş mevzuat bilgisi ve donanımı gerektiren bir alandır. Sosyal Güvenlik Kurumu’nun sosyal güvenlik alanında mesleki eğitime sahip, bilgili meslek elemanlarına ihtiyaç duyduğu, Bakanlık bünyesinde 24 bin çalışanın olmasına karşın, bunların hiçbirinin sosyal güvenlik alanında eğitim almadığı, bu nedenle tekrar masraf edilerek onlara meslekle ilgili bilgi verildiği yetkililerce açıklamıştır(4). Sosyal güvenlik alanında mesleki eğitim noksanlığı Sosyal Güvenlik Kurumu’nda çalışan personele hizmet içi eğitimler verilerek kapatılmaya çalışılmaktadır. Bu durum SGK’da zaman kaybının ve hizmetlerde

aksamaların oluşmasına, personel eğitimi için Kurum'un tekrardan maliyetlere katlanmasına neden olmaktadır.

(4)Ali Seyyar, "Düzce Üniversitesinde Açılan Sosyal Güvenlik Programının İlk Dersini Bakan Ömer Dinçer Verdi", http://www.sosyalsiyaset.net/documents/19102009_1.asp, 15 Haziran 2011

Akademik disiplin altında yapılan sosyal güvenlik mesleki eğitimi, başta SGK olmak üzere, benzer alanlarda hizmet veren kamu kurum ve kuruluşları için zaman ve motivasyon kaybı, hizmetlerde aksama ve tekrardan yapılacak eğitim maliyetleri vb. sorunların çözümünde önemli katkılar sağlayabilecektir.

Türkiye'de kamu sosyal güvenlik sisteminin ekonomik boyutu genel olarak incelendiğinde; Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre, kurumun 2010 yılı gelirler toplamı yaklaşık 94,68 milyar TL, giderler toplamı 121,40 milyar TL, yine aynı yılda bütçeden yapılan transfer toplamı 55,244 milyar TL'dir(5).

Ülkemizin 2010 yılı bütçesinin 286,90 milyar TL olduğu dikkate alındığında, bütçenin yaklaşık %20'sinin SGK'na bütçe transferi olarak tahsis edildiği görülmektedir. Örnek verilen bu rakamlar bile, sosyal güvenliğin ekonomik boyutunun önemini vurgulamaya yeterli olup, parasal hareketin bu denli yüksek olduğu bir alanda, lisans ve ön lisans düzeyinde mesleki bilgi ve becerilere sahip, meslek elemanlarının akademik çerçevede yetiştirilmesi, Türkiye Ekonomisi'ne hem yakın gelecekte hem de uzun vadede önemli katkılar sağlayabilecektir. Ülkemizin Sosyal Güvenlik Sistemi'nin verdiği açıkların en önemli nedeni kayıt dışı istihdamdır. Bu konuya ilişkin yapılan denetimlerin yetersizliği kurumların birçoğunda kaçak işçi statüsündeki kişilerin istihdam edilmesine yol açmaktadır.

TÜİK istatistiklerine göre, Türkiye'de kayıt dışı istihdam oranının yaklaşık %47 ve 12,5 milyon ücretli olduğu göz önüne alındığında, kayıt dışı kalan eksik prim ödemelerinin büyüklüğüne bağlı olarak, sosyal güvenlik açıkları hacim olarak genişlemekte ve bu durum sistemi finansal açıdan daha da çıkmaza sürüklemektedir(6). Sosyal güvenlikle ilgili temel bilgi ve politikaların akademik disiplin altında verilmesi, finansman açıkları, kayıt dışı istihdam vb. sorunların çözülmesine önemli katkılar sağlayabilecektir.

4. SOSYAL GÜVENLİK SERTİFİKA PROGRAMLARI

Özel sektör alanında sosyal güvenlik alanında yetişmiş meslek elemanlarına duyulan ihtiyaç çeşitli özel sektör sertifika kursları ile karşılanmaya çalışılmaktadır. Son birkaç yılda artmaya başlayan özel kurslar yaklaşık 80 saat sürmekte, kurs sonunda sosyal güvenlik uzmanlığı sertifikası katılımcılara verilmektedir.

(5)Sosyal Güvenlik Kurumu,

http://www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/30b5610045bfe19ea0f3ba64a7dab81a/2010_12_mali.xls?MOD=AJPERES, 15 Haziran 2011, s.4

(6)Haluk Egeli, Parafiskalite ve Parafiskal Yükümlülükler (Sosyal Güvenlik Reformu Kapsamında), İzmir: Altın Nokta Basım Yayın Dağıtım, 2009, s.95-96

Kurs içeriğinin ana başlıkları; temel hukuk, sözleşme hukuku, iş hukuku, işçi sağlığı ve iş güvenliği, sosyal güvenliğe giriş, temel kavramlar, SGK kurumsal yapısı, işsizlik sigortası uygulamaları özlük dosyası oluşturma, 5510 sayılı kanunda uzun vadeli sigorta kolları, 5510 sayılı kanunda işveren işlemleri, 5510 sayılı kanunda genel sağlık sigortası, alt işveren, asgari işçilik, işyeri teftişi, e-bildirge, e-işkur, diğer bildirge ve belgelerdir(7).

Açıklanan konuların içeriği, uygulama bilgi ve işlemleri dikkate alındığında, yaklaşık 80 saatlik kursların yeterli olamayacağı, tamamen ticari kaygılarla yapıldığı açıktır. Bu nedenle sosyal güvenlik alanında gerek teorik gerekse uygulama bilgi ve işlemleri eğitiminin akademik disiplin altında, lisans ve ön lisans düzeyinde verilmesi, kamu sektörü yanında özel sektörde çalışan ve yakın gelecekte çalışacak meslek elemanları ve uzmanları için de gerekli ve önemlidir.

5. TÜRKİYE'DE AKADEMİK DÜZEYDE SOSYAL GÜVENLİK EĞİTİMİ

5.1. SOSYAL GÜVENLİK PROGRAMI VE YURT DIŞI ÖRNEKLERİ

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Sosyal Güvenlik Programı Türk Üniversite yaşamına kazandırılması çalışmalarında, yurt dışı örneklerden faydalanılmıştır. Bu amaçla, İngiltere Oxford Üniversitesi Sosyal Politika ve Sosyal Çalışma Bölümü, Avusturya FH Campus Wien Üniversitesi Sosyal Çalışma Programı, Çek Cumhuriyeti Masaryk Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Bölümü vb bir çok bölüm ve programdan yararlanılarak, Sosyal Güvenlik Programı ders planı ve ders içerikleri oluşturulmuştur(8). Program'ın ders planı ve ders içerikleri oluşturulurken, Türkiye'nin kendine özgü koşulları ve sorunları da dikkate alınmış olup, Bologna süreci çerçevesinde, sosyal güvenlik alanı ile ilgili ülkemizdeki iktisadi ve idari programların ders planları ve ders içerikleri de esas alınmıştır.

Bu amaçla öğrencilerin mezuniyetten sonra kamu kurum ve kuruluşları yanı sıra özel işletmelerde de kolaylıkla istihdam edilebilmeleri amacıyla, sanayi ve hizmet sektöründen özel işletmelerin yönetici ve yetkilileri ile toplantılar yapılmış, yapılan görüşme ve toplantılar neticesinde sanayi ve hizmet sektöründeki işletmelerin güncel taleplerine uygun uygulamalı dersler, Program'ın ders planına ve içeriğine ilave edilmiştir.

(7)Tiem Eğitim&Danışmanlık, SosyalGüvenlik Uzmanlığı Sertifika Programı,
<http://sertifika.tiem.com.tr/program-ierii.html>, (16 Ağustos 2011).

Sosyal Güvenlik Müşavirleri Derneği, 2011 Sosyal Güvenlik Sertifika Programı,
<http://www.sosyalguvenlikmusaviri.net/haber/512-ana-sayfa-2011-sosyal-guvenlik-uzmanligi-sertifika-programi.html>, (16 Ağustos 2011).

(8) University of Oxford, Department Social Policy and Intervention, <http://www.spi.ox.ac.uk/>,(16 Ağustos 2011).

FH Campus Wien, University of Applied Sciences, Social Work,
http://www.fh-campuswien.ac.at/en/studies/social_work/bachelor/social_work/overview/, (16 Ağustos 2011).

Masaryk University, Faculty of Law, Department of Labour Law and Social Security Law,
<http://www.law.muni.cz/content/en/o-fakulte/katedry-ustavy/katedra-pracovniho-prava-a-socialniho-zabezpeceni/>, (16 Ağustos 2011).

5.2. DÜZCE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU SOSYAL GÜVENLİK PROGRAMI

Türkiye’de sosyal güvenlik alanında eğitim ve öğretim akademik seviyede ilk defa Düzce Üniversitesi Düzce Meslek Yüksekokulu(MYO) bünyesinde ön lisans programı olarak, 2009–2010 akademik yılında yüksek öğretim yaşamına kazandırılmıştır. Sosyal Güvenlik Programı, 2011–2012 akademik yılı başından itibaren Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu bünyesinde eğitim ve öğretim faaliyetine devam etmektedir. Programın amacı; ülkemizde sosyal güvenlik sisteminde değişikliğe gidilmesi sürecinde, hem teorik bilgi ve kavramlara hem de uygulama işlem ve becerilerine sahip meslek elemanlarını yetiştirmektir.

Türkiye’nin ilk ve tek Sosyal Güvenlik Programı(SGP)’nin ders planı ve ders içeriği, sadece kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu meslek elemanlarının yetiştirilmesine yönelik olmayıp, aynı zamanda özel sektör işletmelerinde görev yapacak uygulama becerileri kazandırılmış nitelikli ara elemanlar yetiştirmek üzere hazırlanmıştır.

5.2.1 Sosyal Güvenlik Programı Ders Planı ve İçerikleri

Sosyal Güvenlik Programı’nın ders planı hazırlanırken Avrupa Birliği Bologna Süreci de dikkate alınarak, Program’ın kredi toplamı haftada 20-21 kredi ile sınırlandırılmış olup, ACTS toplamları her bir dönem için 30’dur. Program dört yarıyıldan oluşmakta olup, birinci ve ikinci yarıyılın her birinde 21 kredi zorunlu, üçüncü ve dördüncü yarıyılın her birinde 14 zorunlu 6 seçmeli kredinin öğrenciler tarafından alınması gerekmektedir. Program’dan mezun olabilmek için, dört yarıyıldan zorunlu ve seçmeli toplam 83 kredi dersi öğrencilerin başarıları, ayrıca toplam 83 kredi teorik ve uygulamalı derslerin yanı sıra, öğrencilerin 30 iş günü süreli Endüstriye Dayalı Staj(EDS) yapmaları ve stajı da başarı ile tamamlamaları zorunludur. Söz konusu teorik ve uygulamalı dersler ile endüstriye dayalı stajı başarı ile tamamlayıp mezun olacak öğrencilerimiz, hem Sosyal Güvenlik Kurumu(SGK), İŞKUR gibi kamu kurumlarında hem de özel sektör işletmelerinde çalışabilecek meslek elemanları olacaktır.

Sosyal Güvenlik Programı'nın birinci ve ikinci yarısında, genel olarak Ülkemizde tüm iktisadi ve idari bilimler ön lisans programlarında olduğu gibi, hukuk, ekonomi, muhasebe, bilgisayar, işletme alanlarında temel bilgi ve uygulamalar ile Türk Dili, Atatürk İlke ve İnkılapları ve yabancı dil derslerinden oluşan kültür dersleri zorunlu olarak öğrencilere verilmektedir. Birinci ve ikinci yarıyıda zorunlu olarak verilen dersler şunlardır: "Bilgisayara Giriş", "Genel Muhasebe", "Genel İktisat", "Sosyal Politikaya Giriş", "İstatistik", "Dönem Sonu Muhasebe", "Sosyal Güvenliğe Giriş", "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği", "İş Hukuku", "Genel İşletme", Sözleşme Hukuku".

Üçüncü ve dördüncü yarıyıda ise hem kamu kurum ve kuruluşları hem de özel sektör işletmelerinde görev alabilecek başarılı meslek elemanları yetiştirilmesi amacıyla, mesleki dersler teorik ve uygulamalı olarak, zorunlu ve seçmeli dersler şeklinde öğrencilere okutulmaktadır. "İŞKUR Uygulamaları ve İşsizlik Sigortası", "İşletmelerde Sosyal Güvenlik Uygulamaları", "Bilgisayarlı Muhasebe", "Sosyal Güvenlik Hukuku", "Genel Sağlık ve Tarım Sigortası", "Sosyal Hizmetler ve Bakım", "Sigortacılık", "SGK ve E-Devlet", "İnsan Kaynakları Yönetimi", "Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkiler", "İşletmelerde Vergi Uygulamaları", İcra-İflas ve Kamu Alacaklarının Tahsili Hukuku", "Genel ve Teknik İletişim", "Sosyal Güvenliğin Güncel Sorunları", "Sigorta İşletmeciliği", "SGK İnter Uygulamaları", "Sigorta Muhasebesi", "Girişimcilik" üçüncü ve dördüncü yarıyıda okutulan bazı derslerdir.

Sosyal Güvenlik Programı'nda üçüncü ve dördüncü yarıyıda ders planı ve ders içeriğinden bulunan zorunlu derslerden bazılarının ders içerikleri şöyledir:

1-İşletmelerde Sosyal Güvenlik İşlemleri I-II: Bu derste iş akdinin düzenlenmesinden kıdem-ihbar tazminatı uygulamalarına, işçi özlük dosyalarının tanziminden iş kazası ve meslek hastalığı bildirimine, emeklilik zamanının ve aylığının tespitinden işçi ve işyeri bildirimine, SGK primleri ve hesaplamasından aylık hizmet bildirgesine, SGK'nın elektronik uygulamalarından ücretli personelin bordro hesaplamasına kadar özel sektör işletmelerinde yapılan tüm sosyal güvenlik işlemleri hem teorik hem uygulamalı düzeyde öğrencilere verilmekte, söz konusu işlemlerin öğrencilere beceri ve davranış düzeyinde kazandırılması amaçlanmaktadır.

2-Sosyal Hizmetler ve Bakım: Bu derste sosyal politikanın iki önemli uygulama alanlarından(sosyal güvenlik ve sosyal hizmetler) biri olan sosyal hizmetler ve bakım disiplini hakkında, öğrencilere temel bilgi ve kavramlar kazandırılmaktadır. Ayrıca 2011-2013 Bakım Evleri Planı doğrultusunda Türkiye'de ihdas edilecek Bakım Sigortası tanıtılmaktadır.

3-Sosyal Güvenlik Hukuku I-II: Sosyal güvenlik hukukunun ilke ve kavramlarından kısa vadeli(iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık) ve uzun vadeli(maluliyet, yaşlılık ve ölüm sigortası) sigorta kollarına, kısa ve uzun vadeli sigorta kollarında sağlanan yardımlardan sosyal sigortaların finansmanına kadar sosyal güvenlik hukuku ayrıntılı olarak öğrencilere okutulmaktadır.

4-Sosyal Güvenliğin Güncel Sorunları: Bu derste kayıt dışı istihdam, erken emeklilik, mevzuat sorunları, örgütlenme sorunları, personel sorunları, finansman sorunları, aktif-pasif dengesi sorunları, devletin sosyal güvenliğe etkisi, fonların verimli işletilememesi

gibi sosyal güvenliğin güncel sorunları öğrencilere okutulmakta ve adı geçen sorunlar hakkında öğrencilerle araştırma çalışmaları yapılmaktadır.

5-Genel Sağlık ve Tarım Sigortası: Sağlık kavramı ve hakkı, uluslar arası kaynaklarda sağlık hakkı, sağlık hizmetleri, sağlıkta reform ihtiyacı, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, sağlık hizmetlerinin kurumsal yapısı ve sağlık bakanlığı, yararlanacak kişiler, Genel Sağlık Sigortası Primleri, Tarım işyerlerinde iş sözleşmesi ile çalışanların sosyal güvenlik hakları, 01.01.1984 tarih ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu, tarım sigortasında iş kazası ve meslek hastalıkları konuları okutulmaktadır.

Sosyal Güvenlik Programı'nda üçüncü ve dördüncü yarıyılta ders planı ve ders içeriğinden bulunan seçmeli derslerden bazı örnekler şunlardır:

1-Sigortacılık: Özellikle son yıllarda ülkemizde hızla gelişen özel sigortacılık sektöründe çalışmak isteyen öğrencilerimiz için sigortacılığın temel bilgi ve kavramları bu derste verilmektedir.

2-Sigorta İşletmeciliği: Bu derste riskler ve sigorta kavramı, sigortacılığın bölümleri, mal sigortaları ve türleri, kişi sigortaları ve türleri, sigorta işletmelerinin pazarlama ve satış fonksiyonları, sigorta hizmetlerinin fiyatlandırılması ve benzeri konular işlenmekte olup, özellikle özel sektörde ulusal ve uluslar arası sigorta şirketlerinde çalışmak amacıyla olan öğrenciler için sigorta işletmeciliği dersi programda yer almaktadır.

3-SGK ve E-devlet: E-Devlet dersinin amacı geleceğin kamu yöneticisi adaylarının, sigortalı çalışanlar için SSK işlemleri konusunda hızlı ve doğru karar vermelerini sağlayacak liderlik özelliklerine katkıda bulunmak olup, bu kapsamda kamu çalışanları için emekli sandığı işlemlerinin yapılması, serbest çalışanlar için Bağ-Kur işlemleri hakkında bilgi verilmektedir. E-bildirge, e-hastane, e-optik, e-eczane, medula uygulamaları, genel sağlık sigortası, tıbbi malzeme, kesenek sistemi, hak sahipliği, bilgi edinme, evrak takip gibi E-SGK'nın alt başlıklarında ayrıntılı bilgi ve beceriler öğrencilere kazandırılmaktadır.

4-SGK-İntra Uygulamaları: Kurumsal raporlama ve istatistik sistemi, bilgi edinme birimi, insan kaynakları, taşınır mal bildirimleri, donanım uygulamaları, ihale uygulamaları, aktüerya ve fon yönetimi, evrak kayıt ve takip, genel sağlık sigortası uygulamaları, ihale dokümanları, proje teklif form programı, yurtdışı işlemleri dersin konuları arasında yer almaktadır.

5.3. DÜZCE ÜNİVERSİTESİ İŞLETME FAKÜLTESİ SİGORTACILIK VE SOSYAL GÜVENLİK BÖLÜMÜ AÇILMASINA YÖNELİK GİRİŞİMLER

Düzce Üniversitesi ön lisans düzeyinde Sosyal Güvenlik Programı'nı 2009-2010 akademik yılı güz döneminde Türkiye'nin Yükseköğretim Yaşamı'na kazandırmıştır. Programın gerçekleştirilmesinden sonra, Düzce Üniversitesi sigortacılık ve sosyal güvenlik alanında lisans düzeyinde eğitim ve öğretimde de ilk olma hedefindedir. Bu amaçla İşletme Fakültesi bünyesinde "Sigortacılık ve Sosyal Güvenlik" Bölümü ile ilgili

tüm çalışmalar tamamlanmış ve söz konusu proje Yükseköğretim Kurumu'nun onayına sunulmuştur.

6. SOSYAL GÜVENLİK PROGRAMINDAN MEZUN OLAN MESLEK ELEMANLARININ İSTİHDAM İMKANLARI VE ÖNERİLER

6.1.DENETİM VE MUHASEBE FİRMALARINDA GÖREV ALMA:

Sosyal Güvenlik Programı'ndan mezun olacak meslek elemanları, denetim ve muhasebe hizmetleri veren firmalarda, serbest muhasebeci mali müşavirler(SMMM) ile yeminli mali müşavirlerin(YMM) bürolarında, sosyal güvenlik alanında eğitim almış ve danışmanlık hizmeti veren sosyal güvenlik müşavirlerinin iş yerlerinde görev almaları mümkündür. Çünkü Sosyal Güvenlik Programı'nın ders planı ve içerikleri ile yapılan 30 iş günü endüstriye dayalı staj, öğrencileri mesleki açıdan yeterli hale getirmektedir. Ayrıca 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girecek yeni Türk Ticaret Kanunu ile sermaye şirketlerinde denetimin bağımsız denetim şirketlerince yapılması zorunlu hale gelmekte olup, denetim firmaları daha profesyonel bir yapıya ulaşabilecek, sosyal güvenlik meslek elemanlarının istihdamına önemli katkılar sağlayabilecektir(9).

(9) Türk Ticaret Kanunu, 2011: madde 400.

Örneğin ihaleli işler ile özel bina inşaatı işyerleri ve işverenlerine, Sosyal Güvenlik Kurumu'na prim borçlarının bulunmadığını gösteren ilişiksizlik belgesini 3568 sayılı Kanun'a göre SMMM/YMM'ler tarafından verilmektedir(10).

Ayrıca asgari işçilik uygulamasında uzlaşma uygulaması getirilerek devamlı mahiyetteki işyerlerinde yapılan asgari işçilik incelemesi sonucunda tespiti yapılan ve sigortalılara mal edilmeyen prim, gecikme cezası ve zammı ile idari para cezalarının Kurum ve işverenler arasında uzlaşma yoluyla çözüme kavuşturulması sağlanmaktadır. Bu ve benzeri görevlerde, Sosyal Güvenlik Programı'ndan mezun olan meslek elemanları başarılı şekilde görev yapabilirler.

6.2. SOSYAL GÜVENLİK DANIŞMANLIĞI:

Sosyal Güvenlik Kurumu'nda özellikle emeklilik gibi bazı işlemlerin kısa zamanda yapılması için, halk arasında "çantacı" olarak tabir edilen yetkisiz simsarlara vatandaşlarımızın vekâlet verdiği bilinmektedir. Sosyal güvenlik alanında akademik düzeyde eğitim almış meslek elemanları ve müşavirlerin SGK tarafından istihdam edilmesi ve/veya belli hizmetlerin yapılması konusunda yetki verilmesi, sözü geçen yetkisiz simsarlara ihtiyacı büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır.

6.3. GELECEĞE DÖNÜK ÖNERİLER

6.3.1 Sosyal Güvenlik Müşavirleri'ne SGK Kontrol Memurlarının Bazı Yetkileri Devredilebilir:

Sosyal güvenlik kontrol memurları, inşaat işlerinde bina inşaatlarının yapı, sınıf ve grubunun belirlenmesi, işyeri tescilinde verilen bilgilerin doğruluğunun denetlenmesi, sigortalıların ve sigortalı olması gerekenlerin Kuruma bildirilip bildirilmediğinin kontrolü, iş yerleri ve işverenlerin defter ve belgelerinin incelenmesi, Kurum alacağının tahsilinde mal varlığı araştırması vb görevleri yapmaktadırlar.

Sosyal Güvenlik Programı'ndan mezun olan meslek elemanları, iktisadi ve idari bilimlerde lisans tamamlama eğitimi aldıktan sonra sosyal güvenlik müşaviri olarak kendi bürolarında danışmanlık hizmetlerini yapabilirler. Sosyal Güvenlik Programı'ndan mezun olacak meslek elemanları lisans tamamlama yapmadan bile, kontrol memurlarının görevlerini başarı ile yapabilecek bilgi ve donanıma sahiptirler. Bu nedenle sosyal güvenlik kontrol memurlarının görevlerinin bir kısmı, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun gözetiminde sosyal güvenlik müşavirlerine devredilebilir.

(10) Mahmut Çolak, Sosyal Güvenlik Mevzuatı Uygulamaları, Ankara:Maliye Postası Yayınları, 2009, s.276.

6.3.2 Belli Büyüklükteki İşletmelerde Görev Alma:

Özellikle 50, 100 veya 250 işçi çalıştıran iş yerlerinde, sosyal güvenlik alanında denetim, onay vb işlem ve uygulamaların bir kısmı sosyal güvenlik müşavirlerine(SGM) ve sosyal güvenlik meslek elemanlarına(SGME) devredilebilir.

Bu şekilde yapılacak bir düzenleme ile bir çok işletmede sosyal güvenlik uygulama ve işlemlerinin hatasız ve başarılı bir içerikte yapılmasını sağlayabilecek, işletmelerin SGK açısından cezalı duruma düşmeleri ve ekonomik kayıplara uğramaları önlenmiş olabilecektir.

6.3.3 İşyerleri ile SGK arasında Uzlaşma:

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 85 inci maddesinde asgari işçilik uygulamasına ilişkin uzlaşma hakkında gerekli incelemeler, sosyal güvenlik meslek elemanları ve müşavirleri tarafından yapılabilir.

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye'de sosyal güvenlik alanında akademik düzeyde mesleki eğitim 2009 – 2010 akademik yılında ilk kez Düzce Üniversitesi Düzce MYO Sosyal Güvenlik Programı olarak başlamış ve halen mesleki eğitim ve öğretim faaliyeti başarı ile devam etmektedir. 2010–2011 akademik yılında ilk mezunlarını vermiş olan Türkiye'nin ilk ve tek Sosyal Güvenlik Programı; hem SGK, İŞKUR vb kamu kurumlarında hem de özel

sektör işletmelerinde başarı ile görev yapacak bilgi ve becerilerle donatılmış meslek elemanları yetiştirme hedefindedir. Sosyal güvenlik alanında mesleki eğitimde yaşanan bu olumlu gelişmeler, ileriki yıllarda Türkiye'nin kayıt dışı istihdam, finansman sorunları, fonların yeterince iyi değerlendirilememesi vb sorunlarının en aza indirilmesine önemli katkılar sağlayabilecektir. Düzce Üniversitesi Sosyal Güvenlik Programı ile ülkemiz Sosyal Güvenlik Sistemi'ne pozitif katkılar sağlayabilecek bir ilki gerçekleştirmiştir. Yakın gelecekte sigortacılık ve sosyal güvenlik alanında lisans ve yüksek lisans programları da planlanmaktadır. Düzce Üniversitesi Sosyal Güvenlik Akademik Birimleri ile, demografik gelişmelere paralel olarak Türkiye'nin stratejik sosyal güvenlik politikalarının araştırıldığı ve bu politikaların oluşturulmasına akademik ve bilimsel düzeyde önemli katkılar sağlandığı bir merkez olma amacıyla olup, bu alanda gerekli çalışmalar ve girişimler devam etmektedir.

KAYNAKÇA

1-Kitaplar

Alper, Yusuf. Türkiye'de Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigortalar(SSK). Bursa: Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayın No:15, 1997.

Çolak, Mahmut. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Uygulamaları. Ankara: Maliye Postası Yayınları, 2009.

Egeli, Haluk. Parafiskalite ve Parafiskal Yükümlülükler(Sosyal Güvenlik Reformu Kapsamında). İzmir: Altın Nokta Basım Yayın Dağıtım, 2009.

Seyyar, Ali. Sosyal Güvenlik Terimleri. İstanbul: Papatya Yayınları, 2005.

Seyyar, Ali. İnsan ve Toplum Bilimleri Terimleri (Ansiklopedik Sosyal Bilimler

Sözlüğü). Sakarya: Değişim Yayınları, 2007.

2-Diğer Kaynaklar

FH Campus Wien, University of Applied Sciences, Social Work,

www.fh-campuswien.ac.at/en/studies/social_work/bachelor/social_work/overview/, (16 Ağustos 2011).

Maliye Postası Dergisi, 1 Ağustos 2008

Masaryk University, Faculty of Law, Department of Labour Law and Social Security Law, www.law.muni.cz/content/en/o-fakulte/katedry-ustavy/katedra-pracovniho-prava-a-socialniho-zabezpeceni/, (16 Ağustos 2011).

Seyyar, Ali. “Düzce Üniversitesinde Açılan Sosyal Güvenlik Programının İlk Dersini Bakan Ömer Dinçer Verdi”. www.sosyalsiyaset.net/documents/19102009_1.asp, 15 Haziran 2011

Sosyal Güvenlik Kurumu,

www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/30b5610045bfe19ea0f3ba64a7dab81a/2010_12_mali.xls?MOD=AJPERES, 15 Haziran 2011, s.4

Sosyal Güvenlik Müşavirleri Derneği, 2011 Sosyal Güvenlik Sertifika Programı, www.sosyalguvenlikmusaviri.net/haber/512-ana-sayfa-2011-sosyal-guvenlik-uzmanligi-sertifika-programi.html, (16 Ağustos 2011).

Tiem Eğitim&Danışmanlık, Sosyal Güvenlik Uzmanlığı Sertifika Programı, <http://sertifika.tiem.com.tr/program-ierii.html>, (16 Ağustos 2011).

Türk Ticaret Kanunu(2011), T.C. Resmi Gazete, 27846, 14 Şubat 2011.

University of Oxford,Department Social Policy and Intervention,<http://www.spi.ox.ac.uk/>,(16 Ağustos 2011).